

Abonamentul:
 Pentru monarhie:
 Pe an 12 cor., $\frac{1}{4}$ an
 6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.
 Pentru străinătate:
 Pe 1 an 18 frc., $\frac{1}{2}$
 an 9 frc., $\frac{1}{4}$ an
 4 frc. 50 cm.
 Foaie apare în fiecare
 Sâmbătă

Unirea

Insertiuni:
 Un șir garmond:
 odată 14 fl., a doua
 oară 12 fl., a treia
 oară 10 fl.
 Tot ce privește foaia
 să se adreseze la: Re-
 dațiunea și admini-
 strațiunea „Unirei”
 în
 Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XIX.

Blaj, 25 August 1909.

Numărul 33.

Constituțiunea turcească și speranțele Românilor-Macedoneni.

Atragem luarea aminte a iubitorilor noștri cetitori asupra acestui articol, scris de un entuziast tiner macedonean, care dorește prosperarea și înaintarea conaționalilor săi din Macedonia.

I.

În ziua de 10 Iulie a. c. zi memorabilă în analele Imperiului Otoman, s'a împlinit un an de zile, de când în mult sbuciumată și hârțuită patrie otomană s'a ivit soarele libertății, fraternității și egalității, gonind, nu însă pe deplin, norii întunecoși din orizontul patrii noastre. Întreaga lume a salutat cu bucurie și satisfacție noua eră de progres și civilizațiune în acel colț al orientului european, dar mai mult elementele autoctone, copleșite de atâta tirănie și apăsare din partea odiosului regim absolutist hamidian și mai ales elementul Român, care a îndurat cele mai atroce nenorociri și perzecuțiuni din partea bandelor și haitelor grecești, aducându-l la o ne mai pomenită mizerie și desperare.

Odată cu acordarea drepturilor constituționale tuturor naționalităților din gloriosul imperiu otoman, noi Români în special, am hrănit speranța, că în fine a venit timpul și pentru noi, făcându-ni-se deplină dreptate, ca la toate rasele și naționalitățile din Imperiu, acordându-ne și nouă, leali și supuși credincioși patriei otomane, drepturile constituționale, de a ne desvoltă pașnic pe calea cultului și învățământului nostru național, drept natural, consacrat de însași divinitatea cerească, de a ne naște Români și a muri Români și supuși credincioși M. S. Sultanul Mohamed V.; iar nici de cum să fim atrași în mreja veninoasă a străinilor, cari până în prezent au dovedit în de ajuns, că hrănesc scopuri infernale pentru patria otomană și națiunea românească.

Eroii Turciei-June, cari cu atâtea sacrificii au reușit să resta-

bilească fericirea și pacea în patrie, cunosc prea bine, cine sunt amicii și dușmanii patriei lor și avem deplina convingere în patriotismul lor nemărginit, că vor face o selecțiune bine cumpănită între elementul român pașnic, dornic de dreptate, leal și credincios până la moarte lor, și între alte elemente dușmane patriei lor; și nu ne îndoim zic, că vor avea bunul simț de a acorda și Românilor acelea drepturi sacre, scăpându-i de sub nefasta înrăurire a negrului și cioclului reprezentant al bisericii ortodoxo-grecești, iar nu ortodoxo-ecumenice, cum se întitulează, acordându-le și lor un reprezentant național bisericesc, sub egida căruia să se poată desvoltă liber în patrie, conform legilor constituționale.

Întreaga lume a crezut, că odată cu schimbarea regimului hamidian și restabilirea constituțiunii vor fi desființate acelea privilegii periculoase și dăunătoare Imperiului și tuturor naționalităților etero-grecești, acordate nefastei Patriarhii grecești (nu ecumenice) din Fanar, care până acum un an a fost cuibul desbinărilor și învrășmășirilor dintre națiunile creștine și chiar azi mai azistăm cum încearcă această hidră blăstămată de Dumnezeu și de întreaga creștinătate, prin diferite manopere a-și ridică din nou capul, spre a se năpusti cu furie asupra nenorocitelor naționalități din Imperiu, ce nu urmăresc scopul ei infernal de a deveni greci și a aspira la o grece mare, prin desființarea Imperiului otoman.

Zilele trecute reproducând zia-rele române și străine proiectul de lege al Înaltului guvern imperial, în privința regulării și tranșării definitive a chestiunii bisericești din imperiu, am rămas uimiți cu toții văzând, că și sub acest guvern constituțional hidra grecească, protejată de nu știu care putere străină, a reușit într-o câtva a-și atrage

simpatia junilor turci, cruțându-i privilegiile seculare, în detrimentul celorlalte naționalități, ținându-le încătușate și sub constituțiune sub nefasta ei autoritate spirituală diavolească, iar nu creștină. Dacă, din nenorocire, se va realiza această pacoste de a i-se tolera și pe viitor și a nu i-se desființa privilegiile de către On. Camera otomană, care numără în sinul ei deputați instruiți și mari patrioți, toată lumea va zice atunci, cu drept cuvânt, că în Turcia nimic solid nu se poate realiza; ca și sub absolutism dușmanii Imperiului otoman sunt privilegiați și sub regimul constituțional; iar fii credincioși ai națiunii otomane sunt dați din nou pradă blăstămatei hidre grecești.

Nu ne vine a crede, că un asemenea sacrilej se va săvârși de către camera otomană și de eroii Juni Turci, cari cunosc foarte bine, cât de sinceri sunt grecii, și ce fel de sentimente hrănesc aceștia pentru patria otomană. Au destule probe în privința aceasta și este de prisos a le reaminti junilor Turci unelțirile grecești.

Noi Români și Albanzii avem firma convingere în patriotismul nemărginit al Camerei otomane și eroilor otomani, că nu vor aluneca și ei pe povârnișul greșelilor din timpul absolutismului, de a fi ademiniți de fățarnicii și lingușitorii greci; ci vor delibera și acorda deplina dreptate, libertate și egalitate tuturor naționalităților din Imperiu, ca fiecare din ele să-și aibă câte un reprezentant spiritual național; și cu modul acesta pacea, frăția și dreptatea vor lua locul anarhiei; iar hidra grecească în frunte cu gârbovitul ei Patriarh va încetă cu perturbările.

Vază bine patrioții otomani, că scăparea românilor și Albanzilor de sub influința nefastă a Patriarhiei grecești, însemnează consolidarea patriei otomane. Vază junii Turci,

că decând această influință patriarhală grecească a fost alungată din România, Bulgaria și Sârbia, în aceste țări domnește pace și liniște printre creștini, tot așa guvernul otoman constituțional, iar nu hamidian, trebuie să procedeze bărbătește, fără vre-o influință din afară, cu această odioasă Patriarhie anti-creștină, tăindu-i cu desăvârșire influința și privilegiile antilegale și anticanonice și să înceteze odată pentru totdeauna acest stat în stat.

Toți fiii patriei otomane, azi nu doresc să mai existe privilegiați și neprivilegiați ci toți să fie egali, frați și părtași la fericirea și nenorocirea patriei otomane. Aceia dintre fiii patriei otomane, cari doresc păstrarea privilegiilor Patriarhiei grecești și altor instituțiuni similare, sunt vânduți străinilor și trădătorii patriei noastre otomane.

Încă în anul 1904, după înăbușirea revoluțiunii Bulgarilor, din vara anului 1903, care ne-a cauzat nouă Românilor din Macedonia, mare pagubă, cu nrul 4 al ziarului „Unirea” am început și terminat vre-o 15 articole cu descrierea întâmplărilor religioase și naționale între diferitele rase și confesiuni, ce alcătuiesc Macedonia; și cu deosebire între Greci, Bulgari, Români și Sârbi.

Dintre aceste rase și naționalități, noi Românii eram cei mai trași și împinși în valmășagul luptelor; căci și Sârbii și Bulgarii, și mai cu deosebire Grecii au încercat și încercă încă toate mijloacele pentru a ne trage în partea lor, forțându-ne prin incendieri și asasinate a ne părăsi dulcele nostru graiu românesc. — Probă despre criminalitățile săvârșite de greci în ultimii ani în contra noastră este lungul martirologiu publicat de mine în ziarul francez „La Romanie” din București.

Se crede de întreaga lume că, prin Iradeaua detronatului Sultan Abdul Hamid, prin care ni-se recunoște ființa noastră națională în Macedonia, se va pune o dată capăt neînțelegerilor; și într'adevăr, pentru noi acea Iradea eră un răsarit de soare, după atâtea furtuni; dar tot aceasta Iradea eră și motivul de mai multa escitare a correligionarilor noștri întru ortodoxie, a grecilor, cari mai rău s'au îndârjit în contra elementului românesc cu pumnale și iatagane, semănând moartea în toate părțile.

Iradeaua aceea deci, nu eră suficientă pentru viața noastră națională românească... și românii așteptau timpuri mai bune și un soare mai dulce.

A venit evenimentul detronării sultanului Abdul Hamid prin tinerii

turci, cari azi stăpânesc Turcia și cari au votat o constituție cam analoagă celorlalte state europene. — Bucuria Aromânilor a trebuit să reinvie; și mai ales când, în parlamentul turcesc au putut intra și doi reprezentanți români. — Bucuria aceasta a noastră însă, încă va fi de scurtă durată, dacă uneltirilor grecilor și ale Patriarhii fanariote li-se vor face vre-o concesie, pe cum se vede, și în contra cărora, nu numai noi Aromânii suntem nedreptățiți, dar și Albanzii naționaliști și chiar Bulgarii, cari sunt mai număroși și mai bine organizați și reprezentați prin Exarhatul lor, vor duce mai departe lupta, poate chiar cu arma, contra antârților și a tot ce e fanariotic și patriarhist.

Dar, orice schimbare religioasă sau naționalistă se va face în Macedonia și orice turnură va lua chestiunea bisericească fie în favorul sau defavorul nostru, rămân neștrămutat în convingerea mea, că noi Românii macedoneni nu vom avea pace și liniște, nici chiar ocrotiți de constituțiunea turcească și chiar de armele glorioasei armate otomane, până atunci, până când noi nu ne vom separa cu desăvârșire de biserica grecească sau pravoslavnică, înființând la Constantinopol un șef spiritual independent

FOIȚĂ.

CÂNTEC.

*Izvoarașul de cristal
Murmură într'una,
Când răsare dinspre deal
Visătoare luna.*

*Fluturii, duiosii miri,
Lângă flori s'asează,
Stelele țes în sclipiri
Mândru brâu de rază.*

*Trandafirii zimbitori
Fericii visează,
Căci zefirii călători
Lângă ei veghează.*

*Craiul codru e'nverzit
Fluerul răsună,
Câmpul verde-a'ntinerit
Totu-i voe bund.*

Sanda Bujor.

O excursie.

— Povestire originală a „Unirii.” —

Înțelesul se făcu în grabă. Când îți stau gata de plecare doi cai albi înhâmați la o trăsurică ușoară, când de-asupra bolta ceriului e vânăta ca cicoarea înrouată, iar înainte drumul se întinde ca o fașie de pânză albă, nu stai mult pe gânduri, ci primești cel dintâi îndemn ce-ți vine dela un om bun. Și Ionu Anichii e om bun, Dumnezeu să-l țină, și căluții lui drept că-și arată prea tare șira spinării și coastele, dar aspri cai. Iar stăpânul le știe și năravul. Când pleacă la drum le dă ovăs amestecat cu păpușoiu, îi adapă apoi la izvorul rece din luncă, și când se așază pe capră, se așază hodinit, știe că-i cu nădejde acum.

Ne ghemuiserăm șase în trăsurică. Omul bun așa e, plecă singur de-acasă și din fiecare colț de drum ia pe câte un nenorocit. De cai nu ne gândim noi acum, de ne-ar putea târa cale de opt ceasuri, dar de la o vreme, ne gândim cu milă la noi, simțind cum înțepenim, nu ne trezim fiecare cu câte o paralizie parțială. Dar în urmă ținta noastră e să ajungem colo departe în creerii munților, nu să ne petrecem în cursul drumului. Și totuși abia trecu un ceas de drum, și vre-o doi dintre noi începură să cânte arii vesele, romane de dor. Vezi că după ce stai aproape un an, fără să mai ieși undeva

în casa dealurilor împădurite, văzând aceeaș căldărușe de cer, în fiecare zi, — după ce ajungi în regiuni nouă sufletul prinde de-odată aripi și pornește spre nemărginirea cu care e frate, și care trăiește mijind chiar în sufletul omului. Și numai gândul depărtării te face să visezi, dar încă pornind odată spre aceea depărtare!

Eu ascultam cântecele vesele, ariile triste a pretinilor, și simțeminte vechi începură să se deștepte, gânduri și amintiri să mă impresoare. Și trăind în lumea lor, regiunile ce se deschideau la fiecare cotitură de drum, îmi păreau niște icoane legate de lumea închipuirii mele.

Dar iată că înaintea noastră își desface pieptul lat, țepuș, un deal și pe dealul acela caii încep să se îndoie, spinările lor să se arcuiască și picioarele să se încordeze nervoase.

„Jos fătați că-i urcușul cu temei” ne zise Ionu Anichii, „jos până trece alba dealul.” Ne coborârăm, și pe muchea dealului poposirăm alătura de trăsură și de cai. Și m'am gândit atunci, un om care merge vecinic pe sus, nu va putea înțelege și deci, nu va putea simți niciodată mizeriile de jos.

De aci scoborașul e iute, și cei doi cai albi abia pot opri trăsura înghesuită, care îi împinge tot mai iute la vale.

Înaintea noastră trecură alți drumeți, cu aceeaș țintă: să ajungă de seară la poalele Găinei. Iar noi dela o vreme avurăm două

de cele două biserici greacă și pravoslavnică. Dar cum acest vis nu ni-se va realiza încă mult timp; de oarece multe piedeci sunt la mijloc; scăparea noastră este în altă parte și anume la mama noastră Roma. Și acum ca și la 1904 propun conaționalilor mei, că după atâtea lupte și interveniri zădarnice ce am încercat și încă mai încercăm ca naivii, pe lângă Patriarhia grecească din Constantinopol de a ne recunoaște biserica noastră națională, singurul mijloc este de a rupe odată pentru totdeauna relațiunile noastre cu această autoritate bisericească și a ne îndrepta privirile noastre aiurea; și anume: *la adevărata și dumnezeiasca biserică alui Hristos dela Roma, mama românismului.* Să cerem dar unirea bisericii noastre române cu biserica din Roma.

Un Român Macedonean.

CORESPONDINTE.

Furtuni și discordie.

(De sub poalele Meseșului.)

Furtuni aducătoare de grindine și vărări de ape s'au deslănțuit anul acesta pe multe locuri, lasând urme de preîngrijiri în piepturile populațiunii. Dar populațiunea română de pe Valea Agrijului și de sub poalele Meseșului se vede, că soartea nu o lasă numai cu furtuni produse de elemente, ci o

ceartă și cu furtuni isvorite și din inimile omenești, furtuni provenite din pofta de a înghiți. Ceea ce în apă, fac cei mari celor mici; astfel și în conviețuirea omenească, cei mari vreau să înghită pe cei mai mici.

Progresul dovedit atât pe terenul moral cultural, cât și pe terenul social-economic al populațiunii române de pe Valea-Agrijului și de pe sub promontorele Meseșului, a devenit spin în ochii oamenilor de pe la Zălau. Jaluzia de o parte, și mai mult, ura de rasă de altă parte; i-au adus la pofta — dacă nu mai mult, dar barem — a pune stavilă progresării și înaintării populațiunii române din sus numitul ținut.

Mijloacele ne sunt cunoscute: Maghiarizarea și colonizarea. Cu cel dintâin mijloc s'a început, impestrițându-ne romanticul ținut cu vre-o patru școale de stat. Însă acest mijloc părăndu-li-se cam insuficient — se urzesc acum și colonizarea cu scumpul odor de Ciangăi, sau Săcni perduți.

Preotul ev. ref. din Treznea Kusztos Gyula din încredințarea comitetului comitatens a colindat de vre-o câteva ori pe la toți proprietarii evrei și magiari cerându-le proprietățile spre vânzare statului; firește cu un preț, dacă nu mai mult, dară întreit abunăseamă.

În modul acesta limba magiară însușită în școale s'ar exercia în conviețuirea cu Săcni colonști, iar rezultatul — maghiarizarea totală și ștergerea din cartea vieții a populațiunii române de pe Valea-Agrijului și de sub poalele Meseșului; sfârșindu-se cu aceasta limba și toate datinile străbune moștenite dela coloniștii aduși de marele străbun Traian.

Bine este cunoscut ori și cărui om cu cunoștințe sănătoase a trecutului, că sacrul foc al cunoștinții de sine ca națiune, al conservării limbii și datinelor străbune, au fost

nutrit de două vestale. Și acestea vestale au fost la poporul român preoțimea și dascălimea. Ori și care au fost calificațiunea și cultura acestora, dar scopului sfânt au făcut destul. Au conservat poporului limba și cu ea națiunea până în acestea timpuri de noui prigoniri a acestor sfinte ctenodii. Astăzi însă nu va fi așa. Astăzi preoțimea acestui ținut când prinde vre-o foaie în mână mai întâiu caută să vadă în foaie, că ce se mai scrie de congruă, iar dascălimea privește cu respect și sfințenie la palatul Inspectoratului din Zălau, și se grijește, ca nu cumva, — prin vre-o insinuare a notarului — se devină neplăcut nagyságosului. Dar mai dureros și decât acestea este viața nearmonică și lipsa de solidaritate între tot ce e românesc astăzi în acest ținut amenințat și expus. Discordia și pizma stăpânește tot ce este românesc în acest ținut. Văd apropiindu-se furtunile distrugătoare de neam, și dânsii ca ieșiți din minți, se pizmuiesc și ceartă pe contul poporului.

Aduceți-vă aminte, oameni buni, de cele ce le zicea bardul Mureșan, celor din principate:

„Pe voi vă nimiciră a pizmei răutate
Și oarba neunire...”

Priviți furtuna! Lăsați pizma și certele la o parte. Dați-vă mâna de frați, căci astăzi timpul vă cere mai mult, ca ori și când altă dată să fiți una!

Meseșanul.

Din despărțământul Cluj al Asociațiunii.

Adunarea generală ordinară a acestui despărțământ în acest an a fost invitată de zelosul membru al comitetului nostru *Aurel Pop* în comuna sa Jucul-de-sus.

ținte; să ajungem trăsurile ce ne apucaseră înainte, și să nu încetăm până la poalele muntelui.

Dar se vede, că noi plecarăm cu mult în urma celorlalți. Pe cine întrebam, ne răspunde că „domnii trecură în sus de trei până în patru ceasuri.”

Sara începă să pogoare, cu umbrele moi răcoroase, ca o mantie uriașă și nespus de fină. Sus pe creștele munților rade încă soarele, dar prin văile afunde păcla de umbră se tot indeasă. Și iată un lucru ciudat: regiunile până aci le-am mai văzut, dar nici când nu mi-au părut așa de triste ca acum. Sara, până acum, nu le văzusem. Și se vede că inserarea dă un farmec deosebit pădurii, și pe munții ce ne urmează de amândouă părțile drumului, pădurea e așa de puțină. De aceea, se vede, îmi părură munții aceia așa de triști, ca niște uriași cerșitori încremeniți, orbi. Au fost odată păduri și pe aci, dar acum abia tușuri amărâte acoper pe unele locuri coastele rănite de păraie și prăpăstii ale munților. Abia unde și unde vre-un brad se înalță ca o sentinela trufașă. Și numai pe un povârniș, la stânga, dai încă de un brădet întreg, mai tinerel, care se vede mirat, că a mai rămas singur, din bogăția codrilor întunecoși de brad, ce-au stăpânit odată pe aci.

Ionu Anichii nu eră bucuros că nu ajungeam pe cei porniți înaintea noastră.

Lui îi place așa să alerge trăsurile și una după alta, surugii de pe capre să-și întorcă capetele și arunce glume, cail să încerce a trece înaintea trăsurii, ce lunecă înainte. Și când se convinsese că nu mai e nădejde de a ajunge pe ceilalți, la un izvor zmânci hățurile și ne zise: „Jos fărtaților, să răsuflă gloabele.”

Răsuflară gloabele și prăpădiră câte-o traistă de ovăs, și imbucărăm și noi așa pe încetul, gândindu-ne la drumul necunoscut ce se desfășură înainte, peste care se lasă tot mai groasă ceața însărării.

De aci în colo cail mergeau mai mult la pas, și când trecurăm podul s'o înam pe drumul Vidrelor, ne atinse de-odată o răcoare învietoare. Incepea răsuflul curat și tare al culmilor înalte, a puternicilor păduri de fag și a rufulețului de munte — creanga vidreană a Arieșului. — Calea e bună și pe aci. A tocmit-o căruța moșului vecinic drumeț, și copita calului vânjos de munte.

O țară a parte, deosebită, se începe de aci nespus de bogată în curățenia firii. Și cum înaintam când în pas, când în trap, când pe jos unde dam de „piepturi,” în sufletele noastre se strecură încet încet o șifală la început abia simțită, apoi tot mai stăruitoare. Intram în țara care a dat neamului nostru sufletul cel mai nobil, cel mai curat și cel mai nenorocit din istoria noastră mai apropiată. Și începeam să înțelegem din curățenia și sfințenia naturii ce stăpânește aci,

sufletul acela mare, vecinic setos de dreptate, pe cari totuși nu a aflat-o nicăiri în lumea aceasta.

Cânteculele priștinilor se curmară, tăcerea ce ne împrejmuia se cobori ca o taină sfântă peste sufletele noastre, și noi, muritori de rând începurăm să ne gândim și să simțim ceea ce se coboară peste tot numai în suflete alese. Și judecam: iată că nu e de desprețuit nici un suflet omeneș, iată în fiecare dorm ascunse simțemintele celea mai înalte, iată că pentru fiecare om sunt clipe, când uită pământul, și pleacă bucuros spre înălțimile curate ale gândirii și simțirii.

Din când în când se ivește o căsuță la marginea drumului, case muntenești din bărne, case curate, în cari e lumină și pe această vreme târzie. Auziam mai târziu că mulți locuitori, ca moșteșugari, lucră până târziu, dar totodată în sara aceea de Sâmbătă se pregăteau și pentru târgul de Dumineca.

(Va urma).

H a z.

Mama: Dacă te porți bine și vei fi fi bun, atunci vei ajunge în raiu și vei fi inger.

Nișu: Ei dar eu vreau să fiu arhanghel!

S'a ținut la 8 August n. a. c. — Comitetul în frunte cu directorul său *Eugen Pop Păcurariu* și alți inteligenți din Cluj, au plecat cu trenul de amiază, și dela gara Apahida a făcut calea până în Jucul-de-sus în un frumos convoiu de vre-o 7 trăsură. La marginea satului e întimpinat de tineretul satului, care la apropierea și sosirea comitetului întonează în cor un „bine a-ți sosit la noi,” iar învățătorul local *Ion Corpădean* bineventează comitetul și pe oaspeți. După un scurt răspuns rostit de directorul despărțământului, plecăm spre casa ospitală a preotului Aurel Pop, de unde, descălecând cu toții mergem la școală. Aici eră astrâns aproape întreg poporul din Jucul-de-jos, tineri și bătrâni, bărbați și femei, o ceată de țărani din Jucul-de-jos, și câți-va din Feiurd, în fața acestei mulțimi și în fața unui număr neobicinuit de mare de inteligenți, directorul despărțământului deschide adunarea talmăcind pe înțelesul poporului ce este Asociațiunea, care e menirea ei, și cum lucrează pentru ajungerea mărețelor sale scopuri.

Secretarul *Dr. Valentin Poruțiu*, cetește raportul general despre activitatea comitetului dela ultima adunare generală ordinară din Jucul-de-jos dela 7 Iulie n. 1908.

Din acest raport amănunțit ne-am convins, că comitetul, cârmuit de prezidentul său, a dezvoltat o activitate frumoasă în butul tuturor piedecilor, cari i-se puseră în cale.

S'au ținut vre-o 17 prelegeri populare, dintre cari 13 cu schiopicul din partea directorului despărțământului.

S'a sporit biblioteca despărțământului cu două broșuri.

S'a reorganizat agentura tinerimii universitare din Cluj, sub prezidiul directorului despărțământului, asemenea și cea din Feneșul-săsesc încredințându-se conducerii preotului și învățătorului. S'au îndatorat beneficiații „Internatului Petran al Asociațiunii” să lucreze de fiecare semestru câte o conferință sau dizertație populară, cari se critică și îndreptă în ședințele agenturii tinerimii universitare.

S'a făcut tot posibilul pentru întemeierea cursurilor de adulți analfabeți. Învățătorul *Ioan Corpădean*, a primit un premiu de 20 cor. pentru un astfel de curs.

S'au mai ținut 2 adunări de cerc extraordinare. În *Berind* la 8 Noemvrie n. 1908, unde s'a așezat o piatră comemorativă de marmoră pe casa nașterii *Baronului Vas. Lad. Papp*, fost vice-guvernator al Ardealului și președinte al Asociațiunii. Aici s'a pornit acțiunea de a se ajuta edificarea unei școli noi confesionale în cinstea și pentru pomnirea *Baronului V. L. Papp*, din desfăcerea broșurei Nr. 16, din biblioteca despărțământului nostru „Viața și activitatea *Baronului Vas. L. Papp*” în acest scop.

La adunarea dela 31 Mai n. 1908, din *Feneșul-săsesc*, sau aranjat 2 expoziții, una de vite, din partea „Tovărășii pentru asigurarea vitelor,” și alta de țesături și lucruri de mână, din partea agenturii de acolo, amândouă foarte reușite. S'a cercat asigurarea existenței școlii din Gilău, locul nașterii fondatorului Asociațiunii „*Ioan Petran*.”

S'a mântuit din ghiarele peririi vecinice Societatea de lectură — *Casina română* — din Cluj, așezându-se în condițiuni foarte avantajoase în casele fundațiunii *Ioan Petran*.

S'au făcut mari îndreptări atât în ce privește locuințele, cât și disciplina în „Internatul Petran — al Asociațiunii,” încredințându-se conducerea Internatului directorului despărțământului ca rector, și tot dânsului i-s'a dat și grija realităților acestei fundațiuni alui *Ioan Petran*, ca curator.

S'au constatat ajutoare însemnate date despărțământului pentru trebuințele sale, din partea Institutului „*Economul*” din Cluj, peste 300 cor. și totodată și schiopicul pus la dispoziția și folosirea despărțământului. *Dr. Victor Poruțiu*, avocat, viceprezident al comitetului a dat 75 cor., Institutul „*Vatra*” din Cluj, 10 cor.

Raportul general s'a dat spre cenzurare și referare unei comisiuni din Dnii: *Dr. Elia Dăianu*, *Mihail Hodârnu*, și *I. Hopârtean*, Raportul casarului și proiectul de budget pentru anul 1910, cetit de casarul despărțământului dl *Antoniu Mandea*, s'a dat comisiunii constatătoare din dnii: *Teodor Ciortea*, *I. Petean* și *Bas. Poruțiu*.

Delegați la adunarea generală din Sibiu, au fost aleși *Dr. Amos Frâncu* și *Dr. Victor Poruțiu*, iar suplenți *Eugen Pop Păcurariu* și *Antoniu Mandea*.

Comisiunile se retrag și în timpul acesta se țin pentru popor 3 conferințe, 2 cetite și cea din urmă rostită liber.

1. *Ioan Hăteganu*, protopopul Cojocnei, cetește o potrivită conferință contra sudalmelor, ilustrându-o cu o mulțime de exemple din sf. Scriptură, și îndemnând poporul la alipire către biserică și Dumnezeu.

2. *Emiliu Folea*, stud. jurist, cetește dizertația sa despre „Trecutul neamului nostru.” O frumoasă povestire a istoriei poporului românesc dela descălecarea lui pe acestea plauri și până în ziua de azi. Îndeamnă poporul să fie mândru de obârșia sa și să se facă vrednic de menirea sa ca popor în lume.

3. *Ioachim Pop*, învățător în Feneșul-săsesc, vorbește cu multă competență despre băncile populare - sistem „*Reifeisen*,” și în legătură cu acestea despre folosul nespun de mare al „*Tovărășilor pentru asigurarea vitelor*.”

După o scurtă aprețiere a acestor conferințe din partea directorului despărțământului urmează referada comisiunile de mai sus.

Mai înainte *Dr. E. Dăianu*, talmăcește poporului întreg cuprinsul raportului general al comitetului.

Referentul comisiunii pentru acest raport *On. Mih. Hodârnu* cetește referada comisiunii, și propune primirea raportului cu unanimitate, pe lângă exprimarea deplinei mulțumiri pentru frumoasa activitate desfășurată de comitet.

Tot asemenea e primit și raportul casarului și proiectul de budget pe anul 1910, la propunerea referentului comisiunii cenzurătoare a dlui *Bas. Foruțiu*.

Urmând alegerea unui nou comitet cu mandat pe 3 ani, la propunerea membrului *Mihail Hodârnu*, se realege aproape întreg comitetul vechiu în frunte cu *On. Eugen Pop Păcurariu*, ca director-președinte. Se mai aleg 2 membrii suplenți dnii: *Ladislau Pop*, asesor la sedia orfan. în pens. și *Iosif Orga*, secretar la „*Economul*” în Cluj.

Președintele, după exaurarea programului și ordinei de zi, făcând o recapitulare

a celor petrecute și săvârșite în adunare, și îndemnând poporul să urmeze sfaturile și pildele date, închide adunarea între aclamările generale ale adunării. *On. Aurel Pop*, preotul local, în cuvinte vădit simțite mulțumește comitetului și întreg publicului asistent pentru cinstea de care le-a învrednicit comuna, venind în mijlocul poporului său, și ne fuvită cu drag la masa dânsului.

Masa aranjată, eră un adevărat banchet în toată regula. Eram vre-o 75 persoane, Domni, Doamne și Dnișoare. Atât la adunare cât și la masă eră de față și *Baronul Horváth Kálmán* cu familia sa.

S'au rostit câteva toaste.

Petrecerea aranjată din acest prilej, s'a ținut în noua școală română confesională. Până ce inteligența începuse a-și petrece cu mare însuflețire, în curtea școlii directorul despărțământului ține 3 prelegeri populare cu schiopicul. A vorbit poporului despre Roma, despre Alcoolism, și a făcut o fugitivă călătorie prin orașele mai însemnate din România.

Petrecerea a succes foarte bine și a durat până dimineața la 4 oare. Trebuie se remarc la acest loc o împrejurare care poate servi de pildă inteligenții noastre dela orașe, și în special inteligenții române din Cluj.

Familia *Baronului Horváth*, 2 dnișoare contese, au luat parte la petrecere, și iără să facă deosebire și alegere între dansatori, au dansat până dimineața la 4 oare încontinuu, luate fiind, să zic așa, din mână în mână.

Avis mai ales acelor Doamne și Dșoare din Cluj, cari nu prea iau parte la petreceri aranjate de inteligența noastră dela sate, cu atât mai vârtos nu la petrecerile și convenirile sociale ale Reuniunii meseriașilor noștri români din Cluj, pentru că — vezi Doamne! — dânsese sunt superioare ca clasă și cultură socială Doamnelor și Dnișoarelor inteligenții noastre dela sate și mai cu seamă celor dintre meseriași și industriași noștri dela orașe, din Cluj și de airea.

Sărmană inteligență românească, care f-și dă aerea de nemeritată și neexistentă cultură aristocratică dând să se înțeleagă cât de departe și cât de sus plutesc dânsese deasupra clasei noastre mijlocii.

Aceasta mai bine ar putea-o face venind cu drag în mijlocul meseriașilor mai cu seamă, și nu prin priviri desprețuitoare ci prin condescendență și amabilitate, isvorită și pornită din conștiința datorințelor sale culturale — sociale, mai ușor s'ar putea afirma și mai bine și-ar validită aceea, ce — greșit cred — că o fac prin acest separatism lipsit de orice duh și bază reală.

Să sperăm însă o grabnică îndreptare în această privință, pe urma pildei date de acestea două ilustre dnișoare cu adevărat aristocrate. și pe urma zilnicilor pilde date de inteligența noastră blăjană, sibiliană și brașoveană.

Raportor.

—*—*—

Fondurile de penzie ale preoților. Chestia dotării fondurilor deficienților și a preoteselor văduve, continuă a țineă deștept interesul preoțimei noastre. Primim mereu scrisori cu recercarea de a le publică, dar după ce nu avem de a face cu idei și propuneri nouă, ne îndestulim a le menționă numai.

Dorința generală e, ca taxarea să se facă cu 5% după congrua întreagă, adică după 1600 cor. respective 800 cor. lăsându-se deplină libertate ca și cei cu congrua mai mică să poată plăti, ca teologii regulați. Și aceasta ni-se pare, că e și punctul cel mai corect. Cred însă unii preoți, că dotația bisericilor, nu e îndestulătoare. Dacă pentru fondul de penzie a învățătorilor comuna bisericască eră obligată să plătească 24 cor. plus câte 30 fl. dela băieții de școală, cu atât mai vârtos ar trebui să se plătească suma aceasta pentru fondul preoților, cari, cel puțin, până acum și de sigur, că și pe viitor, stau mai mult la dispoziția credincioșilor.

Un preot mai tiner propune formarea alor 2 ori 3 clase de penziune, având, ca cei ce vor să beneficieze de 1000—1400—1600 cor. să solvească taxa a proporzione. El o află aceasta de necesară, din motivul, că fiind sumele acestea îndestulătoare pentru a asigura subsistența unui preot, să poată trece în deficiență mai mulți, nu ca acuma, când pentru aceea nu se penzionatează preoții, fiindcă penzia e prea mică, și astfel rămân în păstorirea sufletelor mulți oameni nepunctuoși, ceea ce e numai spre marea daună a bisericii noastre afirmă dsa, „care — biserică, — are lipsă de luptători energici, vâjjoși, oțeliți, iar nu de invalizi și fizice și spiritali.“ Se cunoaște îndată omul tiner, care e dornic de luptă și progres, numai cât ideea aceasta e greu de realizat, fiindcă atunci ar trebui plătite procente mari, cari să poată da venite mari. Mai bine mai pe încetul, dar sigur. Dacă de pildă viitorul sinod ar hotărî ca penzia preoților în proximități 5 ani să fie 6, 9, și 12 sute coroane, încă ar fi destul. Peste alți 5 ani s'ar ridică de sigur la o sumă și mai mare, fiind mai mari și contribuțiile. Și în sfârșit am ajunge ca peste 15—20 ani penzia unui preot să fie de 1200 cor. ceea ce după relațiunile noastre încă ar fi destul. Mai rău stăm însă cu fondul preoțeselor văduve și orfanilor de preot, cari sunt mulți. Și pentru acest fond, frații preoți cer ridicarea ajutoarelor, dar nu se gândesc că înainte cu 20—25 ani taxa ce o plăteau pentru fondul văduvelor eră de 1 fl. și numai de atunci încoace, primește $\frac{2}{3}$ parte din taxele fondului deficienților, cari fac cam 20 mii cor. Ei bine, ce se poate împărți din 20—30 mii cor. la sute de văduve și orfani? Pe viitor ridicându-se taxele la 80 cor. se poate spera o ajutorare mai corâspunzătoare a văduvelor. Pentru acum ar fi ceva ideal, observă un preot, când o văduvă ar primi pe an 600 cor. și orfanii 300 cor. Cu ajutorul lui Dumnezeu și cu încredere în puterile noastre toate se pot face.

Nu-i rea nici ideea, ca și văduvele să fie clasificate, ca și preoții și că altcum să fie ajutorată o văduvă tineră și altmintrea una mai în vrâstă.

Să sperăm, că peste 2—3 luni se va convoca Sinodul arhidiecezan și atunci așteptărilor noastre li-se va da o soluție îndestulătoare. Și până atunci, cum observă un frate „e nedemn de noi a ne lamenta, cât ne ia gura și ne rabdă hârtia... Și apoi a te văieră ziua-noaptea cu rost și fără rost, a descrie situația noastră în colori adese prea triste, a argumenta cu fel de fel de dovezi, cât de necesar e, să ne asigurăm viitorul nostru și al familiilor noastre, și apoi a oferi

spre acest scop 2% a venitului, e — mai mult decât ridicol!“

Cum am accentuat și mai în sus să ținem calea mijlocie, căci e mai sigură și duce mai curând la rezultate.

REVISTE.

Budapesta. Nimic deosebit în lumea politică dela noi. Mișcarea ce a produs ordonanța ministrului referitoare la limba de catehizare a copiilor români începe să scadă, căci Ministrul Apponyi spune prin alții, că ordonanța din chestiune s'a trimis fără ca dânsul să fi avut cunoștință despre aceasta, și că nu consimte cu intențiile acelei ordonanțe.

Turcia. Norul războinic ce venia despre răsărit a dispărut. Turcia și Grecia sunt iarăș în apele limpezi ale păcii. Poarta probabil sub influința notei colective a marilor puteri, a aflat, că răspunsul guvernului grecesc la nota diplomatică a sa este mulțumitor. În urma aceasta și încordarea relațiilor, ce a existat de un timp în coace între ambele state a încetat ca prin minune. Baterea în retragere a guvernului turcesc este evidentă. Ea a urmat negreșit sub presiunea notei colective a puterilor protectoare, cari afirmativ ar fi făcut responsabilă Poarta pentru izbucnirea unui eventual conflict cu Grecia. Vești sosite din Constantinopol și Creta spun, că decisiunea consiliului de ministri a făcut foarte bună impresie asupra opiniei publice grecești și otomane.

Numai Albanezii din Iped se arată nemulțumiți și pretine, ca guvernul să dea seamă despre demersurile ce a făcut în chestia cretană.

Ministrul de externe turcesc a declarat, că chestia autonomiei Cretei trebuie rezolvată. Guvernul turcesc a luat măsuri și cu privire la încetarea boicotului îndreptat împotriva mărfurilor grecești.

O oare care nemulțumire se zice, că s'ar fi arătat în sinul corpului ofițerilor grecești în urma căreia, regele George s'ar fi decis să abdică de tron. Faima aceasta se desminte din locul cel mai competent.

Înștiințare.

Pentru anul școlar 1909—1910, primirea elevilor la gimnaziul superior gr-cat. din Balázsfalva—Blaj — se va face în modul următor:

Marti în 31 August 1909 se vor ține examenele de corigență și supletoare, precum și cele de primire cu elevii, cari doresc să intre în clasa I-ă gimnaz., n-au însă testimoniu despre absolvirea clasei IV-a elementare.

Miercuri, Joi și Vineri în 1—3 Septembrie a. c. va fi susceperea elevilor. Întâiu se vor înmatricula aceia, cari în anul școl. 1908/9 au studiat la acest gimnaziu, apoi aceia, cari vor veni dela alte școli medii.

Școlarii veniți după 3 Septembrie, vor fi primiți numai după ce își vor motiva întârzierea. După 8 Septembrie directorul gimnazial, nu mai poate primi școlari ordinari.

Condițiuni de primire:

1. Fiecare elev se va prezintă la directorul cu testimoniu școlastic al anului 1908/9, chiar și acela, care a studiat în anul trecut la gimnaziul nostru.

2. Elevii, cari vin pentru primadată la acest gimnaziu, au să se înfățișeze la directorul cu părinții, eventual tutorii lor; să aducă *carte de botez, testimoniu anului 1908/9 și dacă au trecut de 12 ani, atestat dela medic, că sunt revaccinați* (oltuiți a doua oară).

3. În clasa I. se vor primi elevii, cari au împlinit 9 ani, și nu au trecut de 12 ani; față de aceia, cari au trecut de 12 ani, decide conferința profesorală. Fiecare se va prezintă cu testimoniu clasei IV-a populare, ori se va supune la examen de primire.

La încauțirare părinții și tutorii să ceară și sfatul directorului ori al profesorilor de clasă și pe lângă altele să grijească, ca în acelaș cuartir să fie elevi cam de aceeaș etate, din aceeaș clasă, ori măcar din clase apropiate.

5. Elevii, cari în 1908/9 n-au cercetat școala, au să se legitimeze, din ce cauză au lipsit dela școală.

6. Elevii sunt obligați a se prevedea cu toate cărțile de lipsă, și sunt oprți dela cumpărarea cărților învechite, ori a cărților cari nu sunt prescise.

7. Cu ocaziunea înmatriculării, fiecare elev e dator a plăti *taxa fundamentală*, care pentru elevii, cari au studiat și mai înainte la acest gimnaziu este de **6** (șese) coroane, iar pentru cei ce vin primadată **12** (douăsprezece) coroane. Dela taxa fundamentală nu se dispenzează nici un elev. Au să solvească apoi ca *didactru anual*, cei din clasele I—IV câte **28** coroane, iar cei din clasele V—VIII câte **40** coroane, și anume jumătate din didactru la înmatriculare, iar cealaltă jumătate în luna Februar. Se poate solvi însă și întreg didactru, cu ocaziunea înmatriculării.

Dela solvirea didactrului întreg, ori pe jumătate, se dispenzează elevii săraci cu purtare *bună* și cu progres cel puțin bun. Cererile pentru iertarea didactrului, trebuie sc înaintate direcțiunii, în zilele prime (până în 6 Septembrie și până în 3 Februar) ale fiecărui semestru; cele sosite mai târziu nu vor fi considerate, asemenea nici acelea, cari nu vor fi provăzute cu *atestat de paupertate, datat cel mult din 1907*, și nu mai vechiu.

Pentru orientare se mai adaug următoarele:

a) Elevii, cari au să coreagă din 1 studiu ori din 2 studii, se vor însinua la profesorul de clasă din anul trecut, cu testimoniul școlastic. *Fără testimoniul nu vor fi admiși la examen.* Examenele se vor ține în 31 August a. c. înainte de amiază dela 8—11 și d. a. dela 3—5 oare.

b) Elevii, cari vreau să facă examene supletoare, ori aceia, cari vin dela școale civile, și alții, cari au să facă examene de primire, se vor prezintă în 31 August, la 8 oare dimineața în cancelaria gimnazială. Tot aici și elevii, cari n-au testimoniul de pe a IV-a clasă elementară, și doresc să intre în I. clasă gimnazială.

c) Elevii, cari vin pe clasele II—VIII. și au studiat în 1908/9 la acest gimnaziu, se vor înscrie de directorul în 1, 2 și 3 Septembrie dela 9—12 oare și dela 3—6 oare. Cu ocaziunea înscrierii vor predă testimoniul școlastic directorului. *Fără testimoniul nu pot fi înscriși.*

d) Elevii, cari vin pe clasa I. precum și aceia, cari vin dela alte școale, se vor primi tot de directorul, și anume, aceia, cari vin pe clasa I. gimn. 1, 2 și 3 Septembrie la 8 oare a. m. și 2 oare p. m.; aceia, cari vin dela alte școale, în 2 și 3 Septembrie, la 10 și 4 oare.

e) Primirea se va face în ordinea cronologică după cum se vor prezintă, până se va umplea numărul prescrist.

f) Taxele și didactul, se vor plăti la înscriere, cassarului, care va fi lângă directorul. *Fără plățirea acestora nu va fi înscris nimeni.* Chitanțele despre plățire, se vor predă profesorilor de clase, în cea dintâie oară de prelegere.

g) Elevii, cari nu sunt olțuți a doua oară, se vor olți la 6 Septembrie în localitățile institutului, având a plăti fiecare sepele împreunate cu olțuirea.

h) În 4 Septembrie, dimineața la 6 oare 45 minute, elevii se vor adună în clase și de aici vor plecă la biserică, pentru a lua parte la invocarea Spiritului Sfânt și la sf. Liturghie. După sf. liturghie se vor ceti legile școlastice, și la 9 oare se vor începe prelegerile regulate.

Direcțiunea gimnazială.

Programul

sărbărilor sfinte, ce se vor ține din incidentul peregrinajului dela Mănăstirea „Strâmba“ Fizeșului în 27 și 28 August 1909.

În 27 Aug. 1909 la 2¹/₂ oare p. m. conferință pentru preoți, după care „Inseratul.“

În 27 Aug. a. c. la 6 oare sara „Paraclisul P. C. V. Marie“ și predică.

În 27 Aug. a. c. la 9 oare sara „Dupa-cinarul“ și predică.

În 27 Aug. la 11³/₄ noaptea, „Meznopturul.“

În 28 Aug. a. c. la 3 oare dimineața, Mănecatul, sf. Liturghie (în biserică).

În 28 Aug. a. c. la 6 oare dimineața, Acatistul P. C. V. Marie și predică.

În 28 Aug. a. c. la 9 oare dimineața, Liturghie la altarul castrens și predică.

După celebrarea sf. liturghii, sfințirea apei celei mici și rugăciuni de deslegare pentru sufletele repauzaților în cimiter și predică.

NB. a) Ascultarea mărturisirilor credincioșilor se face pe tot timpul sărbărilor, — să suspinde numai pe timpul predicii.

b) Cuminecarea credincioșilor pregătiți se întâmplă la sf. liturghii, ce se celebrează în 28 August la 3 și 9 oare.

c) Administrarea sf. Maslu credincioșilor capaci și demni e în 28 Aug. 1909 dela 6 oare dimineața.

Noutăți.

Avis. Din cauza sărbătorilor bisericesti și civile din aceste două săptămâni, dăm doi numeri într'unul. La proxima ocazie ne vom revansa însă.

Întru mărirea lui Dumnezeu. Și pe calea aceasta aducem mulțumite în numele curatoratului sf. noastre biserici din Ghilad pentru aducerea jertfelor pe seama casei sfinte ale lui Dumnezeu. 1. Maria Mioc măr. Tamailă, nora sa Iuliana Mioc n. Corba și cu nepoata sa Saveta Mioc au dăruit un covor foarte frumos pe analog, lucrat în stil românesc bănațan. 2. Elena Radoiciu măr. Trailovici a dăruit o masă de giolgiu fin pe altar după prescrierea canonică, provăzut cu cigmă lată de 80 cm. cu icoana Maicei Domnului. 3. I. Micșa cu soția sa Solomia născ. Țaran a dăruit un sfesnic de metal pe sf. altar, soț la un asemenea sfesnic al bisericii. 4. Mihail

Cruțig cu soția sa Iuliana a dăruit un Euhologiu, un Liturghier, un Octoih, un Pentecostar și un „Ingropăciunea Domnului“ 5. Iosif Bioșa cronicul bisericii cu soția sa Floare a dăruit 2 bucăți cauate pentru sf. Liturghie, și anume pentru vin și apă. 6. Ana Cercel măr. Dula a dăruit o cunună frumoasă de flori artificiale. 7. Maria Țaran m. Tamailă a făcut prescurile în dar timp de 3 luni. 8. Elena Radoiciu m. Trailovici a făcut prescurile în dar timp de 2 luni. 9. Ana Kossuth m. Ráthonyi a făcut prescurile în dar de o lună și a promis a mai face până petrece în Ghilad. 10. Oprîța Popovici m. Biro ne dăruiește oleul de lipsă în candelă, de asupra ușii împărătești în semnul focului dragostei, ce aceasta credincioasă păstrează în inima ei cătră Mântuitorul sufletelor noastre. 11. Moise Nicolae a dăruit 40 cor. în bani gata. 12. M. On. D. George Muntean protopopul Torontalului, fost paroh al Ghiladului a dăruit pretenziunea sa de 26 coroane față de un poporean al nostru în cambiu. 13. Lazar Mioc cu ajutorul lui Pavel Morărescu au reparat crucea dinaintea bisericii pe drum. E de însemnat, că după o secetă lungă, când toți oftam după ploaie, când acești binefăcători au lucrat la sf. cruce a început a se revărsa peste hotarul nostru o ploaie binefăcătoare. Indemnuarea grațioasă a Părintelui Cerase, ca să ne punem toată nădejdea noastră în Cel, ce eră răstignit pe sf. Cruce. Puneți-vă dar cu toții nădejdea voastră în El, carele însutit plătește pentru darurile aduse pantru Casa Lui cea sfântă. „În dar a-ți luat în dar să dați.“ Ghilad în 16 August 1909. Cornel Lengyel de Bagota paroh. Petru Cherciu curator.

Sfințire de biserică. Senatul bisericesc din Oarța-de-jos invită la Consacrarea nou ziditei biserică gr-cat. din Oarța-de-jos ce se va săvârși la 29 August st. n. 1909 prin delegatul Exelenției Sale Episcopul diecezan. Tot atunci tinerimea academică și inteligența română din Sălagiu și părțile mărginașe invită la Petrecerea de vară ce se va aranja în favorul bisericii sub patronajul Magnificenței sale Dlui George Pop de Băsești.

Din Arhidieceză. În ședința consistorială ținută în 17 August a. c. s'au declarat vacante stipendiile publicate acum, în concurs, s'au primit alumni în Seminarul teologic, Internatul Vancean de băieți și în cel de fetițe. La toate numărul concurenților a fost înfocit de mare. În beneficiul seminarului teologic arhiepiscopesc din 42 concurenți, nefiind loc în Seminarul, care de mult așteaptă o radicală renovare și lărgire — au putut fi primiți numai 13 inși: Ioan Crișan, Pompiliu Boeriu, Ioan Rînea, Leonte Oprîș,

Beți numai apă minerală ungară!

Societate pe acții pentru comunicație și export de ape minerale ungare. Budapesta, V., Balthory 5.

Vanzarea exclusiv a următoarelor ape minerale:

Apă de Borszék fântâna principală contra podagrei
 > > Borszék fântâna Kossuth
 > > Borszék fântâna Boldizsár
 > > Bodok Matild
 > Baross
 > Borhegy

Apă de Boholt
 > > Vâlcele (Előpatak)
 > > F.-Rákos Mária
 > > Fehérkő
 > Gloria
 > > Horgász—Hankó

Apă de Kászon-Jakabfalva
 > > Kászon fântâna principală (Salutaris conține iod și litium)
 > > Répát
 > Székely-Selters
 > > Stoiceni (Stojkai)

Întreabă-ți numai medicul și vei ști, că puterea vindecătoare a

apei minerale naturală

și gustul ei plăcut nu se poate asemăna cu apele minerale artificiale.

Cu apele noastre minerale ungare mai toate apele minerale străine se pot supleni.

Ioan Crăciuneanu, Emil Tătar, Georgiu Ivan, Octavian Pop, Simeon Nicoară, Nicolau Nicoară, Emil Habor, Iosif Bucur și Pompeiu Pop. — Iar în seminarul central din Budapesta a fost trimis tinerul *Niculae Crețu*. — Cu terminul de 10 Sept. n. sunt date la concurs: Stațiunea cantorală din *Tușin, Șermășel și Năoiu*. Toate trei în districtul protopopesc al *Catinei*. Cererile de concurs a se adresa Mon. *Ioan Bozac* adm. protopopesc interinal în *Szombatelek* p. u. *Mécs*. Stațiunea cantorală din *Oiachî-Gârbău*. Concurenții să se adreseze Mon. *Iovian Andreiu* v. protopop în *Cs.-Gorbó*. Stațiunea cantorală din *Filea-de-jos*. A se adresa Pon. *Iosif Costin* protopop gr.-cat. în *Turda*. Stațiunea cantorală din parohia gr.-cat. *Hășdate* în districtul protopopesc al *Indolului*. Reflectanții să se adreseze la: Mon. *George Suciu* protopop gr.-cat. în *Indol (Indul)*.

Reuniunea de misiuni sfinte a preoților din Arhidieceza gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș își va ține *prima adunare generală* în Blaj la 24 Septembrie 1909. Adunării îi vor premerge exerciții sacre spirituale, cari se încep Miercuri în 22 Septembrie a. c. la 10^{1/2} oare a. m. Acei membrii a Reuniunii, cari doresc a lua parte la exercițiile spirituale, au să-si anunțe prezidiului participarea cel mult până în 15 Septembrie; ca să se poată face proviziunea de lipsă pentru încuadrarea lor. Adunarea și Exercițiile se vor ține în Seminarul teologic, unde participanții vor avea pe lângă preț moderat vîpt potrivit.

Ziua nașterii Majestății Sale a fost sărbătorită la noi cu toată pompa I. P. S. Sa Mitropolitul a pontificat sf. liturgie, asistat de membrii Ven. Capitu și clerul gremial. După liturghie prin graiul Rev. Prepozit preoțimea a rugat pe Esc. Sa să prezinte omagiile Majestății Sale. Iar la masa festivă dată de Mitropolitul Victor, Escel. Sa în aclamațiile celor prezenți, a închinat pentru îndelungă viața a gloriosului nostru Monarh.

Hymen. *Nicolae Lugojan* și *Marta Colariu*, anunță serbarea cununiei lor, ce va avea loc Duminecă, în 29 August st. n. a. c., în biserica unită din Parța.

Aviz Dlor învățători gr.-cat! Pentru ocuparea postului de învățător la școala fost grănițerească, acum comunală din *Veczel* p. u. *Branyieska* com. *Hunyad*, s'a scris concurs cu termin de 30 August a. c. Salarul e 1000 cor. fundamental, quinquenalele prescise prin legea școlară din 1907, și quartir în natură eventual 200 cor. relut. Și fiindcă senatul școlastic a decis ca învățătorul respectiv să fie de religiunea gr.-cat. carele să fie și cantor, atrag prin aceasta atențiunea Dlor învățători ce ar reflecta a dobândi acest post, rugându-i ca recursese deduse în l. maghiară și instruate cu documentele necesare să le înainteze președintelui sen. școl. cel mai târziu până în 30 August 1909. *Mihail Inbaș*, preot gr.-cat.

— Am onoare a Vă aduce la cunoștință, că în 1 Septembrie îmi voi deschide cancelaria advocațională în Șimleu, strada principală, vis-a-vis de judecătoria cercuală. Șimleu, 20 August, 1909. *Dr. Aug. Mircea*, avocat.

— **Convocare.** Reuniunea învățătorilor gr.-cat. „*Mariana*” își va ține *Adunarea generală* în 28 și 29 August st. n. c. în Feldru (Földra) în sala cea mare a școlii confes. gr.-cat., cu ocaziunea sfințirii noului edificiu al acesteia, la care adunare se invită cu toată stima a lua parte atât domniile membrii cât și on. public interesat de cauza învățământului.

— Adunarea cercuală a despărțământului VI (Sebeș) al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român se convoacă în comuna *Cut (Kutfalva)* pe Duminecă în 29 Aug. n. c. la 11 oare a. m.

— Adunarea generală a despărțământului XXV. (M.-Ludoș) al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român,” se convoacă în *Murăș-Ludoș* pe ziua de 12 Septembrie st. n. 1909.

Cărți folositoare. Dnul *Pavel Tofan* medic veterinar în *Bistrița* a publicat în traducere românească ordinațiunea ministrului de agricultură, referitoare la *Vizitarea cârnii*, ce se aduce în comerț pentru mâncare. În altă broșură dsa dă un *Călăuz pentru comisarii de carne, cari nu sunt medici veterinari*, ocupându-se în detalii și cu boalele vitelor, a căror carne să mănâcă. Acestea două broșuri, ce să vând cu câte 80 bani, pot fi de mult folos, de aceea le și recomandăm cetitorilor noștri. — *Dr. Petru Barbu*, prof. în *Caransebeș* a publicat un îndreptariu pentru *Purtarea socoșilor bisericești pe baza contabilității duble*. Intenția d-sale și povețele ce dă, și pe cari le illustrează cu numeroase exemple, cu greu credem, că vor cuceri terenul, la noi încă destul de părăginit. Îndreptariul dlui *Dr. Barbu* costă 3 coroane.

Petreceri. Inteligența română din *Cut* și jur invită la Producțiunea teatrală împreună cu dans, care se va aranja cu prilejul adunării generale a despărțământului „*Astra*” din *Sebeș* Duminecă în 29 August st. n., în sala școlii din loc. Venitul curat e destinat fondului școlii.

— Reuniunea femeilor române din *Mediaș* și jur, invită la Producțiunea teatrală declamatorică împreună cu dans ce se va aranja Sâmbătă în 28 August st. n. (Sfântă Marie) în Pavilionul „*Schützen*” din *Mediaș*. Venitul curat este destinat în favorul Reuniunii.

— Tinerimea română din *Ibănești-Hodac* invită la Petrecerea de vară ce se va ține în școala gr.-or. din *Ibănești* Duminecă în 29 August st. n. a. c. Venitul curat este destinat spre scop filantropic.

— Inteligența română din *M.-Ludoș* și jur invită la Petrecerea de vară ce o va aranja Duminecă în 12 Septembrie st. n. 1909 în salele hotelului „*Central*” din loc. Venitul curat este destinat în favorul școlii gr.-cat. din loc.

Necrolog. † *Vasile Mureșan*, preot gr.-cat. român în *Pribilești*, și membru în congregația comitatenză a comitatului *Satmar*, după sbuciumul unei vieți blânde și muncitoare de 64 ani, iar al preoției al 35-lea, — și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului.

— † *Ioan Axente*, preot gr.-cat. și membru în direcțiunea inst. de credit „*Racoțana*” a adormit în domnul, împărțit cu sf. taine, Joi, în 5 August st. n., la oarele 3^{1/2} p. m., în etate de 29 ani și în al 5-lea ad al căsătoriei.

— † *Elena Tamás n. Vancai*, preoteasă, după grele suferințe provăzută cu sf. Sacramente și-a dat nobilul suflet în mâinile Creatorului în 16 August a. c. în etate de 54 ani, al 33-lea an al fericitei căsătorii.

Odihnească în pace!

Posta Redacțiunii.

Valbor. Nu-ți putem spune nici un cuvânt de incurajare.

Dr. T. C. O corespondință, care se perân-dează în toate ziarele noastre, nu mai poate fi publicată și în „*Unirea*.”

I. R. Vom începe publicarea „icoanelor” în numărul următor și sperăm să le putem și reproduce.

Copa. Cânteculele dtale sunt așa de slabe, încât nici nu merită a fi numite poezii. Poate ar fi mai nimerit să vă treceți timpul cu altceva și să dați pace Muselor.

Nr. 5691—1909.

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de învățătoare la școala de fete civilă gr.-cat. din *Blaj*, publicăm prin aceasta concurs cu terminul de 25 August st. n. 1909, pe lângă următoarele condițiuni:

1. Concurenta să dovedească, prin document public, că are calificația prescisa de lege, pentru școala de fete civilă.

2. Să arete, că este română gr.-cat. și că poșede limba română în măsura recerută, pentru a putea propune în aceasta limbă.

3. Să dovedească cu atestat medical că este deplin sănătoasă.

4. Ca supletă va primi 1400 cor., salar și 360 cor. relut de cortel; iar ca ordinară 1600 cor., salar, 360 cor., cortel și cuincenalele de câte 160 cor.

În cazul, când concurenta va fi aplicată să servească la internatul de fete și ca superioară, va avea cortel în natură și proviziunea întreagă, pe lângă cari va mai primi 1000 cor. respective 1200 coroane salar.

5. Rugările pentru obținerea postului, să se înainteze Conzistorului arhiepiscopesc gr.-cat. din *Blaj*, până la terminul amintit.

Blaj, din ședința conzistorială ținută la 5 August 1909.

Victor Mihályi m. p.,
Metropolitul de *Alba-Iulia*.

(39) 2—2

Sirolin

produce poftă de mâncare îngrășă, oprește tusa, regulează secrețiunea, și oprește asudarea peste noapte.

Se recomandă zilnic de medici și profesori contra ofitei, guturaiului, tusei măgărești, scrofulei și influenței

Fiindcă sunt imitațiuni fără preț se ceri totdeauna pachetare originală de „*Roche*”.

F. Hoffmann-La Roche et Cie,
Basel (Helveția).

„Roche”

La ordin medical îl primești din ori ce farmacie — Prețul unei sticle 4. — cor. —

(4) 25—85

Partea literară.

Socialism și Creștinism.

(Continuare și fine).

Marele filozof și politician spaniol Donoso Cortes ne dă următoarea descriere vederoasă despre natura și urmările păcatului.

Păcatul umplu cerul de doliu, iadul de foc și pământul de suferințe. El aduse omului morb și lăncetize. El a săpat, — la marginea celor mai frumoase și înfloritoare orașe — mormintele. Păcatul și-a așezat tronul preste ruinele „Babilonului“ a grădinilor celor minunate; peste ruinele „Ninivei“ a celei sumețe; preste a „Persepolisului“ a ficei soarelui; preste a „Memfisului“ celui falnic; preste a „Ierusalimului“ nemulțumitorului; ba chiar și preste a „Romei“ stăpâna lumii, acestea toate sunt sentințe aduse în tribunalul dreptății dumnezeiești și provocate de păcat. Așa dară păcatul scoate suspine din pieptul omului năcăjit și lacrimi din ochi.

Încă și mai mult; dar cine o poate înțelege aceasta? Păcatul stoarsă lacrimi amare chiar din ochii lui Dumnezeu și omul; mielul nevinovat alui Dumnezeu, care încărcat cu păcatul lumii se pironeste pentru noi. Nici cerul, nici pământul și nici omul n-a văzut pe fiul lui Dumnezeu rîzând; însă omul pământul și cerul îl văzură plângând, de câteori își îndreptă privirea spre păcat. El plânge la mormântul lui Lazar, însă nu moartea prietinelui său Lazar, ca atare, o deplânge, ci deplânge moartea ca urmare a păcatului. Când gârbov de întristare, măhnit până la moarte mergea în grădina, aci păcatul era acela, care-l făcu să-l treacă sudori reci. Singur păcatul l-a pironit pe cruce, l-a aruncat în frica morții și i-a răpit vieța pe cruce.

Deși Dumnezeu urește păcatul, totuși El l-a lăsat, cu scopul ca în Testamentul nou să servească nu numai dreptății ci și bunătății Sale. Disordinea o îndreptează El spre ordine, răul spre bine. Acela, care de bună voie primește suferințele, ca și canon, acelea suferințe îi servesc spre mântuire. Dumnezeu dă nu numai medicina, ci dă și îngrijirea. În natura bolnavului este ceva, ce e acomodat a cultivă caracterul omului: sumeții prin morb devin umiliți, păcătoșii curați, mânioșii

blânzi, slabii tari, nemiloșii îndurați și sgârceții darnici. Cine trece prin focul suferințelor iese din acela curățit de veninul lăcomiei și reînnoit de Spiritul sfânt. În vreme ce plăcerile și bucuriile, purtând în sine germenul morții, slăbesc și ruinează omul, în aceea vreme suferințele îi întăresc și sfințesc caracterul.

Scăparea de suferințe, osteneți și îngrijiri, mai curând ar trebui să fie cauza fricii și a îngrijirii decât obiectul bucuriei și doririi. A fi avut și a înota în plăcerile sensuale însemnează a locui într-o casă de sticlă și a te expune veșniciei disprețuirii: „Adevăr zic vouă, că anevoi va intra bogatul întru împărăția cerurilor... și iarăși zic vouă, că mai lesne este camilei a intra prin urechile acului, decât bogatul întru împărăția lui Dumnezeu.“ (Mat. 19. 23. 24.) Vai vouă bogaților, voi vă veți lua răsplata.

Dela căderea lui Adam în păcat, lucrul devine o lipsă și deodată o penitență dureroasă pentru imblânzirea neascultării. Aceia, cari se visează a afla raiul pe pământ, în care lucrul stă în voia și bunăplăcerea singuraticilor, nu recunosc faptul, că Adam a păcătuit, nici însemnătatea sentinței aduse în tribunalul dreptății dumnezeiești: „Blastămat pământul întru lucrurile tale... întru năcazuri vei mânca dintr'insul în toate zilele vieții tale (Gen. 3. 17.) Pentru unii, ca și aceia, încă și alt soi de suferințe și osteneți, nu se vor sfârși de pe pământ nici când, acele sunt urmări firești a păcatului, sub greutatea cărora omul trebuie să geamă întreaga sa vieță. Soartea vieții pământești este suferința și răbdarea. Oamenii pot scrută și medita ce voiesc, a scăpa de morburi și lipsuri, nici când le va succede. Cine nu crede aceasta, unul ca acela amăgește poporul apăsător, cu situația unei bucurii neconturbate și a unei libertăți nemărginite, — acela este un șarlatan — prin astfel de promisiuni ademenitoare, răul numai înăspri se poate. Unicul adevăr este, că lumea trebuie așa conziderată precum este și în același timp trebuie să ne îndreptăm privirea într'acolo, unde putem afla mijloacele de scăpare.

În confuziunea lumii acesteia,

unde să ne întoarcem privirea, ca să aflăm mijlocul de scăpare? „Doamne unde să mergem?“ Unde este Domnul? Viscolul e mare, noaptea întunecoasă — fără senin, unde este Mântuitorul, care singur ne poate arată limanul?

El este între noi; El este în luntrița Bisericii. Din această luntriță ne învață și astăzi, cum învăța înainte de aceasta cu două mii de ani, mulțimea poporului pe lacul Genisaret. Să ascultăm cuvintele Lui, din gura locușitorului său Leo al XIII: „Dumnezeu ne-a creat pe noi, nu numai pentru lucrurile trecătoare a lumii acestia; ci și pentru vecinicele bucurii cerești. El ne-a dăruit nouă pământul, ca loc de azil nu însă ca patrie adevărată. Că noi avem în deajuns bani și alte lucruri pe cari le conziderăm vrednice de a le poșede — sau nu, — pentru lucrurile vecinice, — această împrejurare n'are nici o importanță. De aci să vede, care este adevărata lipsă a omului. Deși Hristos în nemărginita sa iubire, ne a mântuit de păcate, totuși lasă pe pământ și pentru mai departe, suferințele vremelnice și ostenețele, ca motiv la virtute și prilej pentru merite. Nimenea nu poate contă la răsplata vecinică de nu va pași în urmele sângeroase ale Răscumpărătorului. Dacă suferim împreună cu El, atunci vom fi și încoronați dimpreună cu El. În suferințele sale de bună voie ne-a lăsat Hristos cea mai dulce mângăiere pentru ostenețele vieții noastre. Nu numai exemplul său, ci și grația Sa ne va ajuta a suportă mai ușor suferințele și durerile: „Pentru că năcazul nostru de acum, curând trecător și ușor, veșnic și peste măsură mare mărime lucrează întru noi“ (2. Corint. 4. 17.)

Singură Biserica este în stare a sulevă chestia socială, căci numai ea cunoaște acest rău din fundamentul lui. Ea ne dă cheile de a înțelegi taina cea mare, ce amenință acest pământ, ca un nor plin de viscole: — Sărăcia și suferința. Ei i-i stă în putere a strămută întreaga poziție, fiindcă ea poate schimbă inima și dispușiunile omului; fiindcă ea poate reîntoarce omenimea la Răscumpărătorul său la Isus Hristos, fiul intrupat a lui Dumnezeu. În Hristos Domnul nos-

tru putem noi numai împacă cer-tele aparente din viața noastră; și și complăna împărecherele și greutățile dintre oameni, fiind în El toți una: „De mă voi înălța de pe pământ, pe toți voi trage la mine“ (Ioan 12. 32.) El este centrul în care convine dumnezeirea și omenirea, — El este a tuturor claselor, căci El însuși e și sărac și avut, cel mai sărac între săraci și cel mai avut între avuți; El este: slugă și împărat. El a venit în lume ca să fie supus și să servească și cu toate acestea El este împărat; „Și împărăției lui nu va fi sfârșit“ (Luca 1. 33). El este înțelepciunea vecinică și nebulia improșcată, peatra de pedecă și nădejdea neamurilor. — A te îndepărtă dela Hristos înșămnează a te predă întunecului și desnădăjduirii. Numai acela ce-l urmează pe El află pacea și liniștea sufletului: Leo al XIII observă: „A nu fi cunoscut pe Hristos nici când este cea mai mare nenorocire; însă nu conține nici rătăcire nici nemulțumire. Inșă a-l alungă, după ce odată l-ai cunoscut este un necrezut abuz al răutății și primejdiei, fiindcă El este izvorul și începutul tuturor bunătaților; și pe cum omenimea nu poate afla răscumpărare afară de moartea lui Hristos, — tocmai așa nu poate trăi nici un moment fără puternica Sa mână conducătoare. O viață fără Hristos este o viață fără nădejde și bucurie.“

Aceasta este așa dară deslegarea practică a chestiei sociali: a conlucra, ca toți să cunoască și să iubească pe Răscumpărătorul.

Nicolau Popa,
preot.

Bibliografie.

A apărut:

Istoria Patriei pentru școalele populare

de *Iosif Marian*, învățător gr.-cat. aprobată de Ministrul de culte și instrucțiune publică. Prețul 80 fil. Să află de vânzare în Librăria Sem. teol. din Balázsfalva—Blaj.

PSALTIREA Profetului și Împăratului DAVID.

Prețul: crudo 2•20, leg. în pânză 3•— leg. în piele 4•— Se află de vânzare la Librăria Seminarului teologic din Blaj.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.

Redactor responz.: Augustin Gruția.

Nr. 6300—1909.

(45) 1—3

Concurs la stipendii.

Prin aceasta publicăm concurs până în 15 Septembrie n. 1909 inclusive pentru următoarele stipendii:

I. Din fundațiunea „Alexandru St. Suluțiu“.

1. *Doze* (2) stipendii de câte 800 cor. folosite în anul școl. 1908/9 decătră Alexandru Dobrescu rigorozant în medicină în Budapesta, și de cătră Traian Denghel stud. iur. an. II. în Budapesta, — destinate pentru tineri, cari studiază drepturile sau medicina la universitatea din Budapesta sau la vre-o universitate din străinătate.

2. *Doze* (2) stipendii de câte 600 cor., folosite în anul școl. 1908/9 de cătră Ștefan Pop stud. filosof an. III. în Budapesta și Roza Căpușan stud. pedag. în Budapesta, — destinate pentru tineri, cari studiază la vre-un institut afară de patrie: tehnica metalurgică (Selmetz), pedagogia ori științele reale.

3. *Doze* (2) stipendii de câte 400 cor. folosite în anul școlastic 1908/9 de cătră Augustin Bardossy și Ioan Sârbu studenți rigorozanți în drepturi la universitatea din Cluj, — destinate pentru tineri, cari studiază științele iuridice la universitatea din Cluj.

4. *Doze* (2) stipendii de câte 200 cor. folosite în anul școl. 1908/9 de cătră Liviu Ilea și Ioachim Popoviciu stud. gimn. cl. VIII. în Blaj, — destinate pentru studenți gimnaziști în clasele superioare.

5. *Un* (1) stipendiu de 120 cor. folosit în anul școl. 1908/9 de cătră Andreiu Mureșan stud. gimn. cl. VIII. în Blaj, — destinat pentru studenți gimnaziști în clasele inferioare.

Studentii înscriși ca ordinari la școalele de mai sus, cari doresc a obține unul din stipendiile aici înșirate, au să dovedească:

a) că sunt români gr.-cat. mizeri, născuți în Transilvania.

b) că pe lângă purtare morală bună au din studii calcul de eminentă.

c) Dintre concurenți vor fi preferiți aceia, cari vor dovedi, că sunt consăngeni cu fondatorul.

II. Din fundațiunea „Constantin Papfalvi“.

Un (1) stipendiu de 240 cor. folosit în anul școl. 1908/9 de cătră Augustin Papfalvi stud. cl. I. gimn. în Cluj, — destinat pentru studenți dela orice școală. Preferință au consăngenii fondatorului și în local prim cei născuți în Popfalău.

III. Din fundațiunea „Lazar Baldi“.

Un (1) stipendiu de 200 cor. folosit în anul școl. 1908/9 de cătră Ioan Crișan stud. gimn. cl. VIII în Blaj, — destinat pentru studenți români gr.-cat. gimnaziști din comitatul Clujului și pentru consăngeni de ai fondatorului fie și din alte comitate.

IV. Din fund. „Ioan F. Negruțiu“.

1. *Un* (1) stipendiu de 160 cor. folosit în anul școl. 1908/9 de cătră Nicolae F. Negruțiu stud. filoz. de cursul IV. în Budapesta,

2. *Un* (1) stipendiu de 120 cor. folosit în anul școl. 1908/9 de cătră Emiliu F. Negruțiu stud. teol. an. I. în Gherla, — destinate pentru studenți români gr.-cat. dela orice școală. Consăngenii fondatorului au preferință și se pot conferi și fetelor, cari se pregătesc de învățătoare sau pe altă carieră, care li-ar asigura un mod de viață mai independent.

V. Din fundațiunea „Vancea — Cassa arhidiecezană“.

1. *Un* (1) stipendiu de 600 cor. folosit în anul școl. 1908/9 de cătră Victor Vancea stud. iurist an. II. în Budapesta, — destinat pentru studenți români gr.-cat. la universitate sau la institutele politehnice mai înalte.

2. *Doze* (2) stipendii pe câte 120 cor. folosite în anul școl. 1908/9 de cătră Mihail Pop și Traian Vețian studenți pedagogi curs. IV în Blaj, — destinate pentru candidați de învățători în arhidieceza noastră, cari vor ascultă cursul preparandial la preparandia arhidiecezană gr.-cat. din Blaj și eventual-minte la altă preparandie gr.-cat.“

3. *Un* (1) stipendiu de 300 cor. folosit în anul școl. 1908/9 de cătră Camilla Pop elevă a cursului II. complementar la școala civilă a Asociațiunii în Sibiu, — destinat pentru fetițe gr.-cat. române, cari studiază la școala română gr.-cat. din Blaj, sau după ce au studiat aici cel puțin doi ani pot fi și la institute gr.-cat. sau rom.-cat. dintr'alt loc.

La dobândirea stipendiilor din această fundațiune au preferință rudeniile fondatorului, chiar și dacă ar fi născuți afară de Arhidieceza gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș, dela străini însă se cere să fie fi ai acestei Arhidieceze.

VI. Din fund. „Alexandru Micu“.

Doze (2) stipendii de câte 200 cor. folosite în anul școl. 1908/9 de cătră Liviu Ivașcu cl. VIII. reală în Sibiu și Ștefania Pop prepar. cursul I. în Sibiu, — destinate pentru elevi sau eleve ai școalelor medii comerciale sau ale școalelor superioare de fete. Consăngenii au preferință.

VII. Din fund. „Andreiu P. Liviu“.

Un (1) stipendiu de 100 cor. destinat pentru studenți români gr.-cat. dela orice școală sau pentru meseriași, — consăngeni de ai fondatorului. Il pot dobândi și fete.

VIII. Din fund. „Timoteiu Cipariu“.

Doze (2) stipendii de câte 100 cor. folosite în anul școl. 1908/9 de cătră Ioan Roșu stud. cl. VII. și Teodor Mureșan stud. cl. V. la gimnaziul din Blaj, — destinate pentru studenți români gr.-cat. la gimnaziul arhiepiscopesc din Blaj,

IX. Din fund. „Elic Vlăsa“.

Un (1) stipendiu de 350 cor. folosit în anul școl. 1908/9 de cătră Carol Rössler gimn. cl. VII. în Mureș-Oșorhei, — destinat pentru tineri înrudiți cu fondatorul, cari studiează la ori ce institut din patrie, sau în lipsa rudeniilor pentru alți tineri români gr.-cat. fi ai Arhidiecezei.

X. Din fundațiunea „Alexandru Filip“.

Un (1) stipendiu de 200 cor. folosit în anul școl. 1908/9 de cătră Eugeniu Tufan gimn. cl. I. în Blaj, — destinate pentru studenți români gr.-cat. gimnaziști, elevi ai școalei comerciale, reale, industriale ori militare.

Consăngenii au preferință.

XI. Din fund. „Vasilie Rațiu“.

Un (1) stipendiu de 200 coroane folosit în anul școl. 1908/9 de cătră Nicolau Crețu gimn. cl. VIII. în Blaj — destinat pentru studenți în clasele superioare ale gimnaziului arhiepiscopesc din Blaj sau pentru fetițe din clasele civile ale școalei de fetițe din Blaj. Consăngenii au preferință.

XII. Din fund. „Ioan V. Russu“.

Doze (2) stipendii de câte 160 cor. folosite în anul școl. 1908/9 de cătră Corneliu Togan stud. gimn. cl. VIII. în Sibiu și Laurențiu Rus stud. gimn. cl. VIII. în Gherla, — destinate pentru tineri români gr.-cat.

cari frecventează vre-un gimnaziu, școală reală ori comercială ori vre-o școală agronomică

Dintre concurenți vor fi preferiți consăngenii fondatorului.

XIII. Din fund. „Constantin Alutan.“

1. *Cinci* (5) stipendii de câte 120 cor. folosite în anul școl. 1908/9 de către: M. Maiorean gimn. cl. VIII. în Năsăud, Laur. Sima (Șumal) gimn. cl. VII. în Beiuș, Aureliu Butean gimn. cl. V. Baia-mare, Nicolae R. Hossu gimn. cl. IV. Cluj, și Remus V. Radeș gimn. cl. II. Blaj.

2. *Un* (1) stipendiu de 80 cor. folosit în anul școl. 1908/9 de către Laurențiu Sima (Coșeiu) gimn. cl. VIII. Beiuș, — destinate pentru tineri români gr.-cat. studenți la gimnaziu, școli reale, comerciale, universitate, politehnică, agronomie, preparandie etc.

Consăngenii fondatorului au preferință.

XIV. Din fund. „Ioan Chirilă.“

Interesele disponibile ale fundațiunii acesteia pe anul 1909 în suma de 550 cor. în sensul literelor fundamentale se vor împărți în părți egale între consăngenii fondatorului, cari studiază la vre-o școală.

Consăngenitatea se conzideră până la gradul al VIII-lea.

XV. Din fund. „Cercul Orăștiei.“

Un (1) stipendiu de 100 cor. folosit în anul școl. 1908/9 de către Ioan Muntean gimn. cl. I. în Blaj, — destinat pentru studenți români gr.-cat., cari cercetează gimnaziul gr.-cat. din Blaj ori vre-o academie de drepturi și sunt născuți într-una din comunele următoare:

Jibot, Orăștioara-de-jos, Balomir, Bintiș, Beriu, Ciora, Vinerea, Orăștioara-de-sus, Grid, Ghialmar, Castău, Dăncu-mic, Ocolişul-mic, Toța-mică, Costești, Cugir, Jeledință, Ludești, Măgura, Martinești, Bucium, Dăncu-mare, Toța-mare, Spin. Pricaz, Petrinu, Fischinți, Repaș, Romos, Romoșel, Sibişelul-vechiu, Serca, Tamașasca, Tartaria, Turdaș, Turmaș, Vaideiu și Simeria.

XVI. Din fund. „Alexă Bidian.“

Din venitele acestei fundațiuni se vor împărți stipendii adecuate tuturor nepoților din frați ai fondatorului și în locul al doilea băieților și fetițelor înrudiți cu fondatorul prin sânge până la al patrulea (IV) grad, născuți din căsătorie creștinească, fără conziderare la natura studiilor, ce le urmează, — nu vor fi echiși dela stipendii nici aceia cari învață măiestrii.

XVII. Din fund. „Demetriu Cutean.“

Un (1) stipendiu de 34 cor. folosit în anul școl. 1908/9 de către Ioan Maxim gimn. cl. V. în Blaj, — destinat pentru școlari, feciori sau fetițe, începând cu clasele normale. Consăngenii fondatorului au preferință, iar dintre străini, cei născuți în comunele Ciufud și Săcădate

XVIII. Din fund. „Părtenu Moldovan.“

Doce (2) stipendii de câte 100 cor. folosite în anul școl. 1908/9 de către Ioan Moldovan ped. curs IV. în Blaj și Vasiliu Spinean gimn. cl. I. în Blaj, — destinate pentru tineri români gr.-cat. dela ori ce școală, consăngenii cu fondatorul.

XIX. Din fund. „Petru cav. Ioanette.“

1. *Un* (1) stipendiu de 600 cor. — destinat pentru studenți mediciniști ori tehnici ori de studiele reale superioare militare.

2. *Un* (1) stipendiu de 400 cor. destinat pentru un tânăr român, care va intra în școala de cadeți.

3. *Un* (1) stipendiu de 200 cor. folosit în anul școl. 1908/9 de către Nicolau Coroiu

Ponoreanul gimn. cl. V. în Blaj, — destinat pentru tineri români, cari vor frecventa clase gimnaziale ori reale din patrie, începând din prima clasă gimnazială ori reală.

Stipendiile din această fundațiune le pot obține tineri, cari din ambii părinți sunt români, de religiunea gr.-cat. ori gr.-or. din munții apuseni ai Ardealului, din comunele: Cămpeni, Bistra, Certege, Săcătura, Albac, Scărișoara, Neagra, Vidra-de-sus, Vidra-de-jos, Ponorel și Săhodol, — și cari vor dovedi totodată, că sunt născuți din părinți adevărați români.

Descendenții în linia directă din familia Ioanette, constatându-se de capabili și diligenți vor primi stipendiul cu începutul clasei a IV-a normale sau elementare, și au preferință față de alții.

XX. Din fund. „Jacob Páll.“

1. *Un* (1) stipendiu de 50 cor. pentru gimnaziști în cl. superioare.

2. *Un* (1) stipendiu de 30 cor. pentru gimnaziști în clasele inferioare.

La stipendiile din aceasta fundațiune sunt îndreptățiți a concurge numai tineri născuți din ramul gr.-cat. Páll din Szék (comit. Szolnok-Doboka) și din ramul Bossiak sau Borton din Zalasd (comitatul Hunedoarei) cari au calificățiune distinsă, învață la gimnaziul rom.-cat. din Cluj și sunt săraci.

XXI. Din fund. „I. Nossa și Eudochia Nossa.“

Un (1) stipendiu de 100 cor. — destinat pentru studenți în orice clasă, înrudiți cu fondatorii — în lipsa rudeniilor se va da și străinilor, cari sunt săraci și studiază bine.

XXII. Din fund. „Augustin Lăday“

1. *Doce* (2) stipendii de câte 800 cor.

2. *Patru* (4) stipendii de câte 400 cor. — destinate pentru tineri de naționalitate română și de religiunea gr.-cat. cu preferință de aceia, cari voiesc a păși pe cariera industrială, comercială, tehnică și agronomică, adevărați s'au decis a face studii referitoare la carierele aceste.

Stipendiile din aceasta fundațiune fiind străns atârătoare dela venitele anuale ale fundațiunii, cari sunt supuse la fluctuațiuni; — conferirea lor asemenea este legată de durata unui an școlastic.

XXIII. Din fund. „Ferdinand Hirsch.“

Un (1) stipendiu de 600 cor. folosit în anul școl. 1908/9 de către Ioan Tamaș jur. an. I. în Cluj.

La stipendiul acesta pot concurge tineri români cari studiază la gimnaziu, școală reală sau școală agronomică, și sunt născuți în comunele următoare: Turda, Copand, Tur, Rediu, Comișig, Banabic, Aiton, S.-Mărtinul-deșert, Ceanul-deșert, Ceanul-mare, Agărbiciu, Mischiu, Săndu, Petridul-de-sus, Petridul-demijloc, Petridul-de-jos, Berchiș, Măgura, Schiopi (Pusztægres), P.-Săncraiu, Surduc, Bicalat, Iara-inferioară, Agriș (Ruhægres), Băișoara, Muntele-Băișoarei, Ocolişul-mic, Ocolişul-mare, Runc, Căcova, Săcel, Lita-magiară, Lita-română, Filea-de-jos, Filea-de-sus, Ciurila, Selighe, Selicea, Micuș, Hășmaș, Muierău (Magyaroság), Șutu, Silvașul-magiar, Indol, ca unele, cari odinioară au format cesaro-regearca pretură a Turdei sub prezidența fericitului fondator.

XXIV. Din fund. „Dr. Simeon Ramontzai“

1. *Trei* (3) stipendii de câte 630 cor. folosite în anul școl. 1908/9 de către Petru Suciu stud. filos. an. IV. Budapesta, Nicolau Pop, stud. industr. artistică an. IV. în Budapesta și Ioan Colbazi, stud. jur. an. II. Budapesta, — destinate pentru studenți la universitate, la politehnică, la academia de pictură din Budapesta și Viena, precum și la academia montană din Selmets și la academia comercială din Viena.

2. *Patru* (4) stipendii de câte 168 cor. folosite în anul școl. 1908/9 de către Silviu Maior, Victor Suciu și Vasiliu Fulicea rigoros. jur. în Cluj, și Ioan Astăluș jur. an. I. în Budapesta, — destinate pentru studenți iuriști la universitatea din Cluj.

3. *Trei* (3) stipendii de câte 126 cor. folosite în anul școl. 1908/9 de către: Traian Medrea gimn. cl. VII. în Alba-Iulia, Niculae Solomon gimn. cl. VIII. în Alba-Iulia și Ștefan Oniga, gimn. cl. VIII. în Blaj, — destinate pentru gimnaziști și studenți la școala comercială.

La stipendiile din această fundațiune sunt preferiți cei nobili de origine.

XXV. Din fundațiunea „Ioan Bobb“.

Trei (3) stipendii de câte 120 cor. folosite în anul școl. 1908/9 de către Clemente Petrovan jur. an. II. în Budapesta, Laurențiu Băbușiu gimn. cl. VI. în Sibiu și Georgiu Bob gimn. cl. VI. în Blaj.

XXVI. Din fund. „Gavril Vaida“.

Trei (3) stipendii de câte 140 cor., folosite în anul școl. 1908/9 de către: Octavian Bohățel acad. comerc. Graz, Eugeniu Hoblea gimn. cl. V. Beiuș și Ioan Pasca gimn. cl. VIII în Gherla, — destinate pentru studenți dela orice școală, reală, comercială, academie, universitate sau politehnică.

Preferință au descendenții din familiile: Vaida de Soósmező și Fuleovici.

Concurenții la toate fundațiunile înșirate până aici au să alăture la suplicile sale scrise și subscrise cu mâna proprie în l. română: *testimoniu școlastic în copie autentică, carte de botez, atestat de puupertate, atestat medical și pentru dovedirea consăngenității cu fondatorul au să alăture atestat dela respectivul oficiu parohial, care să cuprindă tabela genealogică exact dedusă. Sunt datorii mai departe să numească expres institutul, la care vor studia în anul școlastic 1909/10, și să determine apriat suma și soiul stipendiului pentru care suplică. Suplicile, cari nu vor corăspunde cerințelor aci înșirate, precum și cele intrate după termen, nu vor fi luate în considerațiune.*

XXVII. Din fundațiunea „David Br. Ursu de Margina“.

Patru (4) stipendii de câte 200 cor. folosite în anul școl. 1908/9 de către: Clămente Pandrea și Ioan Olariu stud. gimn. cl. VIII. în Blaj, Alexandru Dopp stud. gimn. cl. III. în Blaj și Corona Saturn cl. II. civ. în Blaj.

Concurenții la acestea stipendii au să dovedească cu carte de botez, că sunt români gr.-cat. născuți în vre-una din comunele arondate în comitatele: Făgăraș, Sibiu, Huniadoara, — cu atestat de frecventare, că sunt școlari în clasa I. a gimnaziului gr.-cat. din Blaj, iară fetele, că frecventează la școala de fetițe din Blaj, că au purtare morală bună și progres bun în studii și că sunt sau pot fi susceptuți în Seminariul junimei române gr.-cat. studioase în Blaj, iar fetele în Internatul de fetițe din Blaj.

XXVIII. Din fundațiunea de alumnate a Internatului Vancean de fetițe din Blaj.

1. *Patru* (4) alumnate de câte 100 cor., dintre cari trei au fost folosite în anul școl. 1908/9 de către elevele școlii civile din Blaj: Otilia Blaga, Silvia Pop și Eufemia Papiu, iar uul s'a înființat acum din nou.

2. *Un* (1) ajutor de 100 cor., care se va conferi pe anul școl. 1909/10 la o elevă ordinară a școlii gr.-cat. de fetițe și a Internatului Vancean de fetițe din Blaj.

Traian A. Todorescu,
 producător de vinuri în Világos (Șiria)
 lăferează vinuri foarte bune, și curate
 după dealurile cele mai renumite,
 dela 50 ltr. în sus (în engros) cu pre-
 țuri moderate deposituri: Musca-ma-
 derat, Gașa, Șiria, Covasint, Minis.

Centrala: Világos (Com. Arad) la
 dorință prospecte gratuite.

(49) 41-52

„Recomandăm proprietarilor de vii
 cu toată căldura tovarășia românească
 „Mugurul“ însoțire economică-comercială
 în Elisabetopol (Erzsébetváros) care vinde
 altoie de viță de vie de toate speciile pe
 cum și viță americană cu și fără rădăcină
 și la dorință însoțirea dă instrucție gratis
 ori cui în toate ramurile viticulturii.

(84) 42-52

„Sădirea și cultivarea viei“

de

Nicolae Pop.

Prețul: 2 coroane + 20 fileri porto.

Se poate procura dela Librăria seminarială
 din Blaj—Balázsfalva.

Circulația trenurilor

prin gara Küküllőszög—Blaj valabilă dela 1 Maiu 1909.

De către Brașov, tren personal	12:48	de către Teuș	2:08
„ accelerat	7:22	„ „	8:53
„ mixt	6:57	„ „	9:04
„ accelerat	2:51	„ „	12:22
„ personal	1:48	„ „	12:39
„ accelerat	10:01	„ „	5:40
„ personal	9:29	„ „	4:03
Dela Parajd: „ mixt	8:44	către Parajd	3:02
„ personal	12:43	„ „	9:34
„ mixt	6:54	„ „	2:55

Atențiune!

Altoi de viță de vie să nu comanzi până
 ce nu vei cere dela mine Prețurent!
 Mia de altoi de viță de vie e cu 140 cor.
 Delaware costă mia 100 cor. □ □ □ □ □

Adresa:

Szigyártó Nagy Mihály

Felsőseged, Somogy megye.

(56) 25-25

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896
 premiat cu medalia cea mare.

Turnătorii de clopote și fabrica de scaune de fer pentru
 clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

(46) 40-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor
 nouă, pe cum la turnarea de nou a clopo-
 telor stricate, mai departe spre facerea de
 clopote întregi armonioasă, pe lângă ga-
 ranție pe mai mulți ani, provăzute cu ad-
 justări de fer bătut, construite spre a le in-
 toarce cu ușurință în ori ce parte, îndată
 ce clopotele sunt bătute de o latură prin
 aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu
 deosebire recomand

→ clopotele găurite ←

de mine inventate și mai de multe
 ori premiate, cari sunt provăzute
 în partea superioară — ca violina —
 cu găuri după figura S și pentru
 aceea au un ton mai intensiv, mai
 limpede, mai plăcut și cu vibrarea
 mai voluminoasă, decât cele de sis-
 tem vechiu, așa, că un clopot pa-
 tent de 327 kg. este egal în tonul
 unui clopot de 461 kg. făcut
 după sistemul vechiu. Mai departe
 se recomandă spre facerea scaune-
 lor de fer bătut, de sine stătă-
 toare, — spre preajustarea clo-
 potelor vechi cu ajustare de fer
 bătut — ca și spre turnarea de
 toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiu

(45) 40-5.

→ întemeiată la anul 1868 ←

Sibiu, strada Cisnădiei nr. 5 (edificiile proprii),
 asigură în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și exploziune.
 edificii de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte produse
 economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru cazul
 morții și cu termen fix, asigurări de copii, de
 zestre, rente pe viața întreagă etc. etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a
 capitalului.

Valori asigurate contra in- capitale asigurate asupra
 cendului: vieții:
 95,816.412 coroane. 9,882.454 coroane.

Dela întemeiere institutului a solvit:
 pentru despăgubiri de incendii 4,484,278.83 cor. pentru
 capitale asigurate pe viață 4,028,113.12 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela:
 Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu
 I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița,
 Cluj și Oradea mare. pe cum și dela subagenții din
 toate comunele mai mari.